

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Innlandet politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:
21/138318 - 20

Dato:
30.11.2021

Høring - endringer i gjeldsordningsloven og livsoppholdsforskriften Innlandet politidistrikt

Det vises til høringsnotat fra Barne- og familiedepartementet vedrørende *Forslag til endringer i gjeldsordningsloven og livsoppholdsforskriften*, datert 11.10.2021.

Innlandet politidistrikt har følgende synspunkter og innspill:

4.0 Nylig stiftet gjeld

Innlandet politidistrikt (IPD) er positiv til at det nå ses på virkningen av nylig stiftet gjeld. IPD har erfart at dette kan slå uheldig ut idet man tidligere mer isolert har vurdert andelen nystiftet gjeld, og ikke det nominelle beløpet. Dette har slått skjevt ut hvor skyldnere med høy gjeld fra før (for eksempel gjeld etter avviklet næring) kan pådra seg store beløp i forbruksgjeld tett opp til søknad om gjeldsforhandling uten at det isolert er til hinder for åpning av gjeldsforhandling.

IPD kan se en fare for at det lett kan utvikles en ulik praksis hvis en legger vurdering av nystiftet gjeld til den generelle støtdevurderingen. Vi tenker at en løsning hvor en kombinerer departementets forslag 2 og 3, er det beste. Regelens innhold blir etter dette at det skal legges større vekt på mengden nystiftet gjeld som er stiftet det siste året før søknad om gjeldsforhandling fremmes.

5.0 Kravet til egenforsøk

Vår holdning er at kravet om egenforsøk kan fjernes for alle. Vi har erfart at det ikke nødvendigvis er om sakene er "*enkel og oversiktlig*" som avgjør om det er god anvendt tid å forsøke en utenrettslig ordning. Det er heller der hvor dekningen er god og for de skyldnere som ikke er varig ute av stand, jf. gol § 1-3 første ledd, som er avgjørende for om det er hensiktsmessig å prøve en utenrettslig ordning.

Innlandet politidistrikt

For øvrig ønsker vi å komme med følgende bemerkninger. Vår erfaring er ikke at det brukes mye tid på utenrettslige forsøk der Nav-rådgivere vurderer at det høyst sannsynlig ikke vil komme fram til en utenrettslig løsning. Denne vurderingen gjøres dog etter at saken er ryddet, noe som har kommet namsmannen til gode ved oversendelse av søknad om offentlig gjeldsforhandling. Det påpekes også at det vurderes som en stor fordel for skylderne å ha vært til rådgivning hos Nav først. Dette for å få hjelp til å få oversikt over sin økonomi, samt få gode råd om personlig økonomistyring før en eventuell gjeldsordning. Skyldnere blir på dette viset mer "rustet" for det som kommer.

Når det nå legges opp til at Nav skal få større ansvar for oppfølging av skyldnere i en gjeldsordning, vil det trolig ikke være kapasitet hos Nav til å inngå samarbeidsavtaler med namsmannen til forberedelse av sak. Namsmannen er derfor bekymret for at vi får til behandling meget uoversiktlige saker, jf. kravet om at skyldner skal medvirke "etter evne", jf. gol § 2-6 bokstav b). Hvis så blir tilfelle, er det ønskelig at det etableres det planlagte inkassoregisteret slik at man på en enkel måte får innhentet oversikt over skyldners forpliktelser.

6.0 Preklusivitet

IPD støtter dette, og finner det ikke umiddelbart rimelig at statlige aktører skal skjermes. Lovgiver har i andre bestemmelser i gol veket fra særbehandling av statlige kreditorer, jf. tidligere bestemmelse om at skyldnere ikke kunne oppnå gjeldsordning hvis de hadde mer enn 60% skattegjeld. Hvis Skatteetaten, Husbanken og Lånekassen skal skjermes for preklusivitet, medfører dette en forskjellsbehandling mellom statlige og private aktører.

For øvrig støttes avgrensingen som er gjort, og at preklusivitet gjelder for inkassoselskap og finansforetak.

7.0 Gjeldsordning mer enn en gang

Primært ønsker IPD at bestemmelsene ikke mykes opp. Det gis snevre muligheter i dag, og vi tenker det er tilstrekkelig. Disse sakene vurderes alltid av en dommer i tingretten og vår erfaring er at de som uforskyldt har kommet i gjeldsproblemer på ny eller uforskyldt har mistet sin tidligere ordning, gis en ny forhandling. Vi finner det også riktig at det skal foreligge særlige omstendigheter av en viss styrke, med mindre ser IPD fare for at det vil svekke den alminnelige betalingsmoral. Hvis departementet erfarer at det er ulik praksis på området, kan det for eksempel gis noen flere føringer på hva som faller inn under begrepet "særlige forhold".

Hvis det skal mykes opp, støttes det alternative forslaget, altså presisere "særlige forhold" med sikte på å myke opp praksis. Hvis det skal legges til den generelle støtendevurderingen, er IPD bekymret for at det vil føre til ulik praktisering. Uansett bør det ikke være slik at vilkårene i noen tilfeller er åpenbart oppfylt ved 2. gangs søknad, jf gol § 3-1 og namsmannen sin åpningskompetanse.

8.0 Digitalisering

IPD støtter alle former for økt digitalisering, og håper også dette på sikt vil kunne gi et forbedret og et mer effektivt saksbehandlingssystem for namsmannen i gjeldsordningssaker.

9.0 Styrket veiledning og oppfølging av gjeldsordningsskyldnere

IPD støtter det første alternativet i punkt 9.5.1. Namsmannen kan gi råd om at skyldnere bør motta økonomisk og sosialfaglig rådgivning og sette dette som vilkår der det åpenbart er nødvendig. Det er riktig at denne oppfølgingen legges til Nav, slik at Namsmannen opprettholdes som et objektivt mellomledd, og fordi Nav allerede har den sosialfaglige kompetansen i dag. Ut fra gjeldende regelverk om personvern, ser IPD det som betenkelig hvis namsmannen blir pliktig til å varsle Nav om alle som har fått gjeldsordning. Hvis en eventuell ny praksis innføres, er det viktig at dette ikke vil frata namsmannen sin mulighet til å sette vilkår for åpning for personer med rusavhengighet, aktiv spilleavhengighet og klar utilstrekkelig økonomiforståelse. Dette er et vilkår som er ønskelig, da vi har erfaring med at skyldnere har mistet sin gjeldsordning i saker hvor dette åpenbart var et tema.

Følgen av dette er at IPD støtter Alternativ 1 i endring av § 2-3 "Namsmannens undersøkelsesplikt" hvor det foreslås at namsmannen skal vurdere om skyldnere har særlig behov av råd og veiledning for å kunne gjennomføre gjeldsordningen, og opplyse om Nav-kontorets tilbud om dette.

IPD er positiv til at departementet utarbeider retningslinjer for namsmannen sin veiledningsplikt.

10.0 Livsopphold og utbetaling til kreditorene

- 1) IPD støtter departementets forslag om å opprette en fjerde aldersklasse (ungdomssats).
- 2) IPD ønsker ikke at det skal spares et månedlig beløp for skyldnere under gjeldsordning. Vi er bekymret for at det vil medføre mye administrasjon både i forhold til det regnskapet som i så tilfelle må føres, samt i forhold til de henvendelser som til enhver tid vil komme i forhold til bruk av disse midlene.
- 3) IPD er skeptisk til å holde utgifter til helse, strøm, oppvarming og transport utenfor standardsatsen. Dette er utgifter som erfaringsmessig kan variere i stor grad fra år til år, det blir derfor noe "tilfeldig" hva skyldner kan dokumentere av utgifter på disse områdene for eksempel fra året før de søkte om gjeldsordning. Namsfogden er bekymret for at skyldnere i så tilfelle kun får satt av minimum av hva de kan dokumentere av utgifter på området som utgiftspost, noe som kan vise seg å være alt for lite etter ett år eller to. Budsjettet til skyldner vil da mulig raskt bli alt for stramt med påfølgende problemer med å holde sin avtale om dividendebetaling. Livsoppholdssatsen bør dog være romslig nok til at budsjettet tåler noe variasjon uten at skyldnere må "dokumentere hver en krone". I tillegg

- må satsene også kunne fravikes i de saker hvor skyldnere har ekstraordinære høye utgifter på et eller flere av disse områdene.
- 4) IPD er positive til at det utarbeides spesialbudsjett som viser hvilket beløp som er til rådighet for de viktigste utgiftspostene. Dette vil spare mye tid i forhandlingen med kreditorene hvor det ofte er uenighet om hva som med rimelighet skal dekkes av eget livsopphold, i saker hvor skyldner ber om at satsen fravikes grunnet særskilt høye utgifter til f.eks strøm eller helse/sykdom.
  - 5) IPD ønsker at hovedregel skal være at utgiftene skal likedeles, men ser behovet for nærmere retningslinjer der det er klart høyere inntekt hos den ene part. IPD er også enig i at partners gjeldsforpliktelser er relevante i vurderingen, og tenker umiddelbart at all gjeld skal medtas med i vurderingen, også forbruksgjeld. Samfunnet kan da ikke være tjent med at den andre part mister kontrollen over sin økonomi, og at saker går til rettslig inndrivning fordi samboer/ektefelle ikke klarer å overholde sine egne forpliktelser hvis han/hun må bære mer av felleskostnadene i husholdet.
  - 6) IPD sin erfaring er at behandlingen av ekstra utbetalinger i juni og desember ikke fungerer tilfredsstillende. Det blir for stor belastning de øvrige måneder hvis en skyldner som har arbeidsinntekt, slik det eksemplifiseres med, skal ha gjennomsnittsbetjening i sin gjeldsordning. Erfaring viser at skyldnere velger en gjennomsnittsbetjening slik at de får beholde fordelene av feriepengeutbetaling og måneder med skattelette, uten at de umiddelbart ser belastningen dette medfører de øvrige måneder. Livsoppholdssatsen er også så stram at det ikke gis rom for dekking av særskilte utgifter som ofte kommer i et hushold. IPD tenker derfor at skyldnere i gjeldsordning skal få beholde om ikke alt, så i hvert fall noe av skattefordelen og feriepengeutbetalingen. Hvis en ser til utleggssaker, hensyntas full skattebetaling i trekkbeløpet samt at det er månedsinntekten som blir lagt til grunn, man kan tenke seg at en liknende praksis også kan legges til grunn i gjeldsordningssakene.

11.0 Solidargjeld og sameie av bolig

Den praksis departementet ønsker at skal følges i saker hvor skyldnere er ansvarlig for hele boliglånet, men kun eier ideell andel av boligen, jf også Rt-2013-1581, kjenner vi delvis igjen som den praksis som følges i dag. Prinsippene i nevnte høyesterettsavgjørelse er i vår praksis videre fulgt ved å gi null dividende/ingen betjening av den del av boliglånet som faller på samskyldners hånd og er innenfor den ideelle andelen til samskyldner. Det er tolket slik fordi høyesterett uttrykkelig påpeker at det er tatt et valg om skyldner ikke skulle betale avdrag i gjeldsordningsperioden, og at skyldnerne ikke skal betale mer enn det som skal gå til å betjene hans eller hennes del av rentene, jf pkt (30) i nevnte dom. Hvis skyldner skal dividendebetjene hele resten av boliglånet som ikke faller inn under hans/hennes ideelle andel, vil det som oftest

medføre at boliglånet reelt blir nedbetalt ved dividendeavdrag, og det likevel opparbeides friverdi i boligen i gjeldsordningsperioden. Vi ber om at dette vurderes nærmere.

Hvis begge ektefeller søker gjeldsordning, vil dette ytterligere bli forsterket ved at begge ektefeller dividendebetjener hele boliglånsforpliktelsen som ligger utenfor sin ideelle andel, jf det eksempelet det vises til hvor begge ektefeller skal dividendebetjene boliglånet med kr. 2,5 million. Hvis hver av ektefellene kan tilby 30 % dividende til sine uprioriterte kreditorer, vil gjenstående boliglån etter endt gjeldsordning beløpe seg til kr. 2,5 millioner, altså en friverdi på kr. 500 000. IPD påpeker at den praksis som følges i våre saker og som boliglånskreditorerne har godkjent, er at kr. 1,5 millioner ville i eksempelet bli satt til null dividende og 1 million ville bli satt til dividendebetjening for hver av partene. På det viset sikres at det ikke opparbeides friverdi i boligen. IPD ønsker at departementet omtaler denne problemstillingen og tar et uttrykkelig valg i forhold til dette.

IPD har ingen innvendinger til lovendringen som sådan og den presiseringen som framkommer. Det er dog, på bakgrunn av det som er nevnt over, ønskelig med en nærmere redegjørelse i forhold til hvordan den del av fordringen som faller utenfor skyldners ideelle andel, skal behandles i gjeldsordningsperioden.

12.0 Innbetaling av dividende, betalingsplaner mv.

En gjeldsordningsavtale er basert på et tillitsforhold mellom partene, skyldner og kreditorerne, samt at det er en frivillig ordning. Skyldner velger selv å søke om gjeldsforhandling. I dette perspektivet synes IPD det kan fremstå noe merkelig å iverksette "tvangstrekk" i skyldners økonomi gjennom perioden. Vår erfaring er også at skyldnere i en gjeldsordning ofte har ustabile inntektssituasjoner og ustabil livssituasjon. IPD støtter derfor departementet sine vurderinger i forhold til at en slik ordning, med dagens digitale løsninger, lett vil medføre oppfølgingsbehov og være ressurskrevende idet dette vil fordre en jevnlig endring av de fastsatte trekk. I høringsnotatet legges det jo også opp til at skyldnere skal få en tettere oppfølging, ved behov, via Nav. IPD mener det er riktig å prioritere å bruke ressursene på oppfølging slik det er tenkt. IPD støtter departementet sitt syn i forhold til bruken av dynamiske avtaler.

13.0 Næringsgjeld

IPD er noe betenkt i forhold til spørsmålet om tidligere næringsdrivende generelt bør få en kortere gjeldsordningsperiode slik at de raskere kan komme i gang med ny næringsvirksomhet. Det må i så tilfelle lages gode og konkrete føringer for hvem dette skal gjelde for, og må avgrenses til de som har drevet en sunn virksomhet. IPD kjenner dog ikke igjen bildet av at det er sunne virksomheter som har gått konkurs eller blitt avvirket. Vi ser ofte at de næringsdrivende som søker gjeldsordning, har hatt en sammenblanding av sin økonomi inn i næringen og at skyldnerne i disse

saker også ofte har store skatterestanser grunnet klanderverdig virksomhet. Næringsdrivende som kvalifiserer for en kortere gjeldsordningsperiode, slik departementet her beskriver, vil, slik vi ser det, i så tilfelle være ytterst få.

14.0 Gjeldsordningsperiodens lengde

Når det gjelder forslagene til formulering av periodens lengde, synes IPD at alternativ til forslag 1 framstår som det beste. Det å fastslå at en gjeldsordningsperiode ikke kan være lenger enn fem år, vil gi klarere føringer enn at en periode normalt skal være fem år og kan være kortere av "sosiale hensyn". De aller fleste skyldnere vil påberope seg sosiale hensyn, vår erfaring er at det som oftest ligger en årsak bak knyttet til sykdom, psykiske problemer, turbulent samliv, turbulente arbeidsforhold osv.

Når det gjelder dette at det ved fastsetting av periodens lengde, skal hensyntas hvor lang saksbehandlingstid det er hos namsmannen, ønsker IPD å bemerke at det mulig er vel så viktig å se på hvor lang tid skylderne har levd med utleggstrekk, før søknad om gjeldsforhandling fremmes. Vår erfaring viser at det er stor forskjell på hvor "raskt" en skyldner søker gjeldsforhandling. Noen, ofte de ressurssterke, er klar over sin "rettighet" og søker gjeldsforhandling nesten umiddelbart etter at de har mistet kontrollen over sin økonomi. Andre lever med utleggstrekk i lang, lang tid før noen gjør dem oppmerksom på at en gjeldsordning kan være aktuell for dem. Hvis departementet velger å foreslå at en gjeldsordningsperiode ikke kan være lenger enn fem år, ser IPD behov for en nærmere presisering av bestemmelsene i gjeldsordningslovens § 5-2 tredje ledd.

15.0 Oppgjør ved innbetaling av engangsbeløp

Hvis departementet tenker at det er namsmannen som skal bistå i å forhandle fram "akkordløsninger" for skyldnerne, er IPD skeptisk til dette. IPD er bekymret for at dette vil medføre stor ressursbruk i namsmannsapparatet, en ressursbruk som vil gå på bekostning av å åpne nye gjeldsforhandlinger for skyldnere i kø. IPD mener videre at slike engangsavtaler/akkordløsninger mer hører hjemme i utenrettslige forsøk som kan prøves i forkant av gjeldsforhandlingen. Hvis skyldnere kan tilby fullt oppgjør derimot, tenker IPD at det kan gis mulighet for å tilby dette for så å kunne få en førtidig avslutning.

16.0 En enklere og mer effektiv behandling av endringssaker

IPD støtter forslaget om en grundig revidering av dette kapittelet i gjeldsordningsloven, og er i hovedsak enig i alle endringsforslag som fremmes. Vi ønsker særskilt å fremheve nødvendigheten av en skjerpet plikt hos kreditorene til å følge opp mislighold på et tidligere tidspunkt. Vi synes å ha merket en økende tendens til at ordninger blir begjært opphevet etter gjeldsordningsperiodens utløp. IPD er derfor også i utgangspunktet positiv til at det gjøres endringer i forhold til skyldners

rettigheter etter endt gjeldsordning, vi ser dog noen utfordringer ved dette som vi kommer tilbake til under punkt 9.

Punkt 1:

IPD er enig i at namsmannen bør få myndighet til å behandle kurante endringsaker.

Punkt 2:

IPD er positiv til at skyldner kan varsle namsmannen om vesentlig forbedring av sin økonomiske stilling, og at namsmannen får kompetanse til å avgjøre om gjeldsordningen skal endres.

Punkt 3:

IPD støtter forslaget om at endringer til fordel for kreditorene skal avgjøres ved forenklet prosedyre. Dette er i praksis det som også følges hos oss i dag, det sendes ut et "tilbudsbrev" til kreditorene som godtar en økt fordeling, uten at det må gå "veien om retten".

Punkt 4:

Hovedregel om at endringer til skade for kreditorene, med unntak av kurante endringsaker, skal fremmes for tingretten, ser IPD at kan by på noen utfordringer. Det vil være stor forskjell fra skyldner til skyldner i forhold til hva som kan rettes opp ved to måneders betalingsfri periode. En tannlegeregning eller bilreparasjon koster like mye for en som har et lite overskudd per måned, og for en som kan fordele kr. 10 000 til kreditorene per måned. En skyldner som har et slikt overskudd, vil altså kunne få rettet opp sin ubalanse i gjeldsordningen betydelig i løpet av to måneder, mens en skyldner med lite overskudd må sende sin sak til retten idet det kreves lenger henstand for å kompensere utgiften/misligholdet.

Tingrettene vil ved dette få mange saker til avgjørelse og i mye større omfang enn i dag. Vi ser i dag at det er stor forskjell på hvor lang tid de ulike tingretter bruker på å behandle en gjeldsordningssak. IPD er derfor noe bekymret for at skyldnere med svak økonomi må tåle en lenger avklaringsperiode før de får vite om utgiften kan bli dekket, eller at de får fortsette sin gjeldsordning til tross for mislighold. IPD ser også faren for at det kan utvikles en ulik praksis på området, da vi ser en divergens mellom tingrettene i behandling av gjeldsordningssaker, og erfarer at det først er i lagmannsretten vi ser en mer lik praksis. I dette perspektivet vil det også bli en urimelighet da skyldnere med svak økonomi må anke til lagmannsrett, med de kostnader det medfører, for å få prøvet saken sin.

IPD er enig i prinsippene som skisseres i hhv a., b. og c., men ber departementet vurdere om det kan fastsettes et beløp, som kan innhentes, i stedet for måneder. Dette for at det ikke gjøres forskjell på skyldnerne, jf omtale over, når det gjelder betalingsfri periode eller betalingsutsettelse.

Punkt 5:

IPD er glad for at det inntas en bestemmelse om førtidig avslutning av gjeldsordningen, og støtter forslaget. Det er ønskelig med klare føringer i forhold til hva som menes med fullt oppgjør, er det saldo ved stadfestelse av gjeldsordning eller skal også påløpte renter beregnes?

Punkt 6:

IPD støtter at namsmannen får kompetanse til å beslutte endring vedrørende uteglemte krav.

Punkt 7 og 8:

IPD støtter at namsmannen kan beslutte endringer i hhv fall og økning i boligverdi.

Punkt 9:

IPD støtter prinsippene i det som anføres i punkt 9 om at det er tingretten som skal ta stilling til sak om opphevelse, og at skyldner må fremsette en endringsbegjæring direkte til retten som vurderes sammen med opphevelsesbegjæringen. Det er også positivt at skyldnere skal ha like lang rettighet som kreditorene i forhold til endring i en opphevelsessak. Politimesteren ser dog noen utfordringer i forhold til endring for skyldner sin del. Skal skyldner kunne endre en avtale som ikke finnes lenger? Når perioden er gjennomført, kjører namsmannen avslutningsrutine og sender blant annet brev til Brønnøysundregistrene og ber om fjerning av anmerkningen om gjeldsordning. Hvis det for eksempel blir sånn at en skyldner skal få lov til å bruke ett år til på å innbetale et mislighold, hvordan er det praktisk tenkt idet perioden faktisk er avsluttet. Hva vil namsmannens rolle være i denne situasjonen? Det vil i så tilfelle være behov for flere føringer i forhold til hvordan dette praktisk skal løses.

Punkt 10:

IPD støtter at regelen om tilsidesettelse av gjeldsordning, jf. gjeldende § 6-2 fjerde ledd, oppheves.

17.0 Tilsidesettelse av gjeldsordning ("etterperioden")

IPD støtter at regelen om etterperiode tas helt ut av loven med den begrunnelse som departementet selv peker på, at den kan virke sosialt skjevt ved at den lett kan omgås.

18.0 Økonomiske og administrative konsekvenser

Innlandet politidistrikt viser til at Nav-kontorene sitt arbeid med skyldnerens egenforsøk innebærer en stor fordel for namsmannens saksbehandling, når Nav-kontoret allerede har utarbeidet kreditorlister og fått en oversikt over skyldnerens økonomiske forhold ved oversendelse av gjeldsordningssøknad. En eventuell opphevelse av egenforsøk vil derfor kunne føre til merarbeid for namsmannen, men på den andre siden antar vi at foreslåtte endringer i endringskapittelet i gjeldsordningsloven vil kunne føre til redusert ressursbruk. Vi antar videre at

en eventuell oppfølging fra Nav underveis i gjeldsordningen, kan medføre færre endring- og opphevelsessaker. Vår vurdering baserer seg på at loven endres som foreslått og under forutsetning av at namsmannen ikke skal bistå skyldnere i å forhandle om oppgjør ved innbetaling av engangsbeløp.

IPD er organisert med en namsfogd og fagseksjoner. En seksjon har ansvar for saksbehandling av gjeldsordning og har etablert et sterkt og robust fagmiljø. IPD innehar per i dag tilstrekkelig kompetanse for å ivareta de oppgaver som er tillagt namsmannen i forbindelse med behandling av gjeldsordningssaker. Saksbehandling av gjeldsordningssøknader har fått et klart løft etter de organisatoriske grep som er gjennomført i Innlandet politidistrikt.

Med hilsen

Johan Brekke
politimester

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.